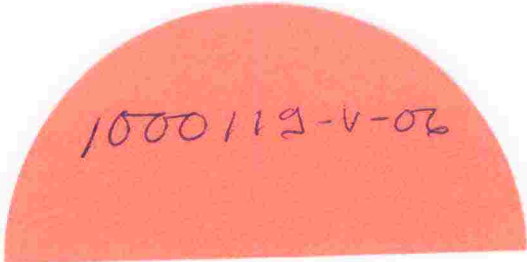

Yksityistieliittymät ja järjestelyt

Toimintalinjat

1000119-V-02

HUOM!

Raportti on toistaiseksi vain verkkojulkaisuna.
Runkoteille esitettyä toimintalinjaa noudatetaan
LVM:n työryhmän esityksen mukaisella runkoverkolla.
Raportti painetaan sen jälkeen, kun runkoverkon
laajuudesta on tehty päätös.

Yksityistieliittymät ja järjestelyt

Toimintalinjat

ISBN 951-803-714-0
TIEH 1000119-06

Verkkajulkaisu pdf (www.tiehallinto.fi/julkaisut)
ISBN 951-803-715-9
TIEH 1000119-v-06

Edita Prima Oy
Helsinki 2006

Julkaisua myy/saatavana:
asiakaspalvelu.prima@edita.fi
Telefaksi 020 450 2470
Puhelin 020 450 011

TIEHALLINTO
Asiakaspalvelut
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puhelinvaihte 0204 2211

VASTAANOTTAJA
Tiepiirit, keskushallinto

SÄÄDÖSPERUSTA
Maantielaki, yksityistielaki, maankäyttö-
ja rakennuslaki

KORVAA/MUUTTAA

KOHDISTUVUUS
Tiehallinto

VOIMASSA
9.2006 - toistaiseksi

ASIASANAT
Liittymät, yksityiset tiet, toimintalinjat

Yksityistieliittymät ja -järjestelyt - Toimintalinjat

Tiehallinto käyttää tässä kuvattuja toimintalinjoja suunnitellessaan ja toteuttaessaan yksityistieliittymiä koskevia järjestelyjä sekä käsitellessään yksityisten teiden liittymälupahakemuksia.

Julkaisussa on esitetty myös, millaista yhteistyötä ja viestintää eri sidosryhmien kanssa tarvitaan, jotta yksityistieliittymiä koskevat rajoitukset ja liikenneturvallisuuden vaatimukset voidaan ottaa huomioon. Lisäksi toimintalinjoissa on otettu kantaa liittymiä ja liittymälupia koskevien tietojen ylläpitoon.

Toimintalinjoissa on otettu huomioon 1.1.2006 voimaan tulleen maantielain aiheuttamat muutokset. Toimintalinjat tarkentavat osaltaan Päätieverkon kehittämissuunnitelmaa yksityistieliittymien ja -järjestelyjen osalta.

Toimintalinjat on käsitelty ja hyväksytty Tiehallinnon johtoryhmässä 19.6.2006.

Johtaja

Aulis Nironen

Suunnittelupäällikkö
Asiantuntijapalvelut

Matti K. Hämäläinen

TIEDOKSI

ALKUSANAT

Näissä yksityistieliittymiä koskevissa toimintalinjoissa on kuvattu ne periaatteet ja linjaukset, joita Tiehallinto noudattaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan yksityistieliittymiä koskevia järjestelyjä, käsitellessään yksityisten teiden liittymälupahakemuksia ja osallistuessaan maankäytön suunnitteluun. Julkaisussa on esitetty, millaista yhteistyötä ja viestintää eri sidosryhmien kanssa tarvitaan, jotta yksityistieliittymiä koskevat rajoitukset ja liikenneturvallisuuden vaatimukset voidaan ottaa huomioon. Lisäksi toimintalinjoissa on otettu kantaa liittymiä ja liittymälupia koskevien tietojen ylläpitoon.

Toimintalinjat koskevat koko maantieverkkoa, mutta painotus on pääteillä, joilla yksityisteiden rajoittamis- ja järjestelytarpeet ovat muuta tieverkkoa suuremmat. Julkaisussa on esitetty tavoitella yksityistieliittymien suhteen eri tieluokilla. Lisäksi julkaisussa on käsitelty yksityistiejärjestelyjä suunniteltaessa ja toteutettaessa käytettäviä toimintatapoja ja keinoja, mutta se ei sisällä yksityiskohtaista ohjeistusta.

Toimintalinjat laatiin työryhmään, johon kuuluivat puheenjohtajana Matti K. Hämäläinen, Torsti Hokkanen, Markku Järvelä, Oili Kataja, Seppo Korhonen, Sari Lajunen, Seppo Leppäniemi, Ari Liimatainen, Juha Sammal-lahti ja Saara Toivonen Tiehallinnosta, Heikki Seppänen Maanmittauslaitoksesta ja Markku Fagerlund Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän sihteerinä on toiminut Olli Mäkelä Tielikelaitoksesta.

Alkuvuodesta 2005 valmistunut luonnos on ollut Tiehallinnon sisäisessä kommenttikäsittelyssä kesällä 2005. Toimintalinjat on viimeistelty alkuvuodesta 2006.

Helsinki, syyskuu 2006

Tiehallinto
Asiantuntijapalvelut

Sisältö

1	JOHDANTO	11
2	SÄÄDÖSTAUSTA	12
3	YKSITYISLIITTYMIÄ JA -JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT TAVOITTEET	13
3.1	Yleiset tavoitteet	13
3.2	Tavoitteet eriluokkaisilla teillä	13
4	YKSITYISTEIDEN LIITTYMÄT JA JÄRJESTELYT MANTIEN PARANTAMISEN YHTEYDESSÄ	16
4.1	Yksityisteliittymät eri suunnitteluvaiheissa	16
4.2	Yksityisteliittymät ja -järjestelyt tiesuunnitelmassa	16
4.3	Yksityistie- ja rinnakkaistiejärjestelyt	17
4.4	Tilusjärjestelyt	17
4.5	Alueelliset yksityistietoimitukset	18
4.6	Liittymäjärjestelyjen toteuttaminen, tienpitovastuu ja haittakorvaukset	18
5	UUSIEN YKSITYISTIELIITTYMIEN TOTEUTTAMINEN TIENPITÄJÄN LUVALLA	20
5.1	Liittymäluvan tarve ja luvan myöntämisperusteet	20
5.2	Liittymälupavalmistelu	21
6	LIITTYMÄT ASEMAKAAVA-ALUEELLA	22
6.1	Liittymän toteuttaminen	22
6.2	Asemakaavan vastaisen liittymän poistaminen	22
7	YHTEISTYÖ YKSITYISTIELIITTYMÄASIOISSA	23
8	YKSITYISTIELIITTYMÄTIETOJEN YLLÄPITO	25
8.1	Tiedot yksityisteliittymistä ja liittymäluvista	25
8.2	Tiedot liittymäkielto-osuuksista	25
9	LIITTYMIEN VALVONTA JA LUVATTOMAT LIITTYMÄT	26
10	TOIMINTALINJAN VAIKUTUKSET	27
11	LÄHDEKIRJALLISUUTTA	29

1 JOHDANTO

Toimintalinjojen tarkoituksena on määrittää Tiehallinnon toimintatavat yksityistieliittymiä koskevissa kysymyksissä niin Tiehallinnossa toimiville, yhteistyökumppaneille kuin muille tahoille. Toimintalinjoilla tarkennetaan yleisempiä tienpidon linjauksia, mm. pääteiden kehittämisperiaatteita, yksityistieliittymien osalta. Uudenlaiset tietyypit ja ratkaisut edellyttävät täsmennystä liittymä- ja rinnakkaistiejärjestelyjä koskevissa periaatteissa.

Valta- ja kantateillä yksityistieliittymiä on noin 34 500. Muilla teillä liittymien määrää ei ole kattavasti inventoitu.

Yksityistieliittymät kytkevät muun maankäytön tieverkkoon. Maankäytön suunnittelussa ja uusien rakennuspaikkojen sijainnista päätettäessä ratkaistaan, kuinka turvallisesti, sujuvasti ja taloudellisesti yhteystarpeet ja syntyvä liikenne voidaan hoitaa. Tämä edellyttää Tiehallinnolta tiivistä yhteistyötä niin kuntien kuin maakunnan liittojen kanssa. Toimintalinjojen yksi tehtävä on antaa eväitä tämän yhteistyön hoitamiseksi.

Toimintalinjat koskevat koko maantieverkkoa. Paino on pääteillä, joilla tarpeet yksityistieliittymien rajoittamiseen ja järjestelemiseen ovat suurimmat. Alemmalla tiestöllä voidaan paremmin ottaa huomioon paikallista maankäyttöä palveleva tehtävä, mikä vaikuttaa suhtautumisessa yksityistieliittymiin. Yhdyskuntarakenteen hajoamista maanteiden varsille ei kuitenkaan voida pitää suotavana, sillä se tuottaa haittoja ja kustannuksia niin tienpitäjälle, kunnille kuin asukkaillekin.

Asemakaava-alueilla liittymät ja niihin liittyvät järjestelyt osoitetaan kaavassa. Toimintalinjoissa käsitellään yhteistyötä Tiehallinnon ja kaavoittajan välillä.

2 SÄÄDÖSTAUSTA

Maantielaki sisältää säännökset, joiden perusteella uusia yksityistieliittymiä toteutetaan tai nykyisiä yksityistieliittymiä järjestellään (MTL 24 § ja 37 §):

- Moottori- ja moottoriliikenneteillä liittymät ovat pelkästään tiesuunnitelman mukaisia eritasoliittymiä.
- Runkoteiksi määrätyillä teillä on niiden liikenteenvälitystehtävän vuoksi korkeat laatuvaatimukset, ja uusia liittymiä voidaan tehdä vain tiesuunnitelmalla osoitettaviin kohtiin.
- Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämistä maantiehen (liittymäkielto) sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä (liittymän käyttötarkoitus). Tällaisia määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös yksinomaan maa- tai metsätalousajoon tarkoitettuista liittymistä (maatalousliittymä).
- Uuden yksityistieliittymän tekeminen tai olemassa olevan liittymän käyttötarkoituksen muuttaminen edellyttävät lupaa tienpitäjältä (liittymälupa). Lupaharkintaan vaikuttaa, onko tiellä liittymäkielto vai ei:
 - Maantiellä, jolla on tiesuunnitelmassa (tai aikaisempien säädösten mukaisessa yksityisten teiden liittymä- ja järjestelysuunnitelmassa) määrätty liittymäkielto, ei tienpitäjän **tarvitse** myöntää liittymälupaa. Lupa kuitenkin **voidaan** antaa, mikäli kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä tai sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle.
 - Muulle maantielle lupa on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti on sellainen, ettei liikenneturvallisuus liittymän tai sen käyttämisen vuoksi vaarannu.

Maankäyttö- ja rakennuslaki sisältää säännökset, joita noudatetaan maankuntakaavoja, yleiskaavoja ja asemakaavoja laadittaessa. Asemakaavoissa osoitetaan tie- ja katualueille tulevat liittymät, joten liittymien sijainti ja määrä tulevat ratkaistuksi kaavoitusvaiheessa /3/. Yleispiirteisimmässä kaavoissa osoitetaan tieverkko yleensä toiminnallisin luokin, jolloin teiden hallinnollista asemaa ei esitetä. Yleispiirteisten kaavojen luonteesta johtuen yksityisiä teitä merkitään kaavoihin siis vain poikkeustapauksissa (esim. merkittävä maisematie maakuntakaavassa). Yleiskaava voidaan laatia myös aluemerkinä, jolloin osoitetaan hallinnollinen luokka. Tässä tapauksessa tarvittavat liittymät tulee merkitä kuten asemakaavassa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa rakennuslupaprosessia. Rakennusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie tai mahdollisuus sellaisen järjestämiseen (MRL 135 - 136 §). Käytännössä tämä tarkoittaa, että rakennuspaikalta on tieyhteys maantiehen muun tiestön välityksellä tai soveltuvan yksityistieliittymän kautta.

Yksityistielaki sisältää mm. säädökset siitä, kuinka kiinteistöjen kulkuyhteyksiä on mahdollista järjestää olemassa olevien tai rakennettavien yksityistieyhteyksien kautta.

3 YKSITYISLIITTYMIÄ JA -JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT TAVOITTEET

3.1 Yleiset tavoitteet

Erityisesti vilkasliikenteisillä pääteillä yksityistieliittymät heikentävät liikenneturvallisuutta ja liikenteen toimivuutta. Mitä enemmän liittyvää liikennettä on ja mitä useammasta kohtaa se päätielle tulee, sitä enemmän se aiheuttaa häiriöitä.

Myös päätien liikenteen kasvu ja maankäytön lisääntyminen tienvarsialueilla jo olevien liittymien varaan johtavat vähitellen siihen, että tilanne kokonaisuudessaan heikentyy ja edellyttää toimenpiteitä.

Tiehallinnon tavoitteena on:

- turvata maanteiden liikenneturvallisuus ja liikenteen toimivuus
- turvata etenkin pääteiden parantamismahdollisuudet
- osallistua maankäytön suunnitteluun siten, että liikenteen hoidon kannalta ongelmallisen maankäytön syntyminen ehkäistään ja tarpeelliset yhteydet voidaan järjestää turvallisesti.

Maantielaki antaa tienpitäjälle mahdollisuudet yksityistiejärjestelyjen toteuttamiseen. Niiden toteuttaminen edellyttää tiesuunnitelman laatimista ja käsittelyä (MTL 25 §).

Yksityistiejärjestelyillä

- kootaan liittymät harvoin ja turvallisiin tienkohtiin, joissa tarvittaessa voidaan toteuttaa kaista- ja muut liittymäjärjestelyt ja turvalliset risteämisyjärjestelyt
- korvataan katkaistavat yhteydet
- järjestetään rinnakkaisteitä, joilla saadaan lyhytmatkainen paikallinen liikenne pois päätieltä ja jotka toimivat kevyen liikenteen yhteyksinä.

Yksityistiejärjestelyjä toteutettaessa kiertoyhteydet eivät saa muodostua liian pitkiksi eikä yksityisen tien tienpitorasitus saa nousta kohtuuttomaksi.

3.2 Tavoitteet eriluokkaisilla teillä

Yksityistieliittymien rajoittamis-, vähentämis- ja järjestelytarpeet painottuvat pääteille ja kasvavien taajamaseutujen teille, joilla ne ratkaistaan kaavoituksen yhteydessä. Liittymien tarvetta pyritään vähentämään ohjaamalla yhteistyössä maankäytön suunnittelijoiden ja rakennuslupaviranomaisten kanssa maankäyttöä soveltuviin paikkoihin.

Päätieverkon kehittämissuunnitelmassa määritellään kehittämisperiaatteet päätieverkon eri osille ja ne ovat pohjana myös liittymäjärjestelyille. Alemmalla tieverkolla tarpeet ja mahdollisuudet yksityistieliittymiä koskeviin järjestelyihin ovat pääteitä vähäisemmät.

Erityisesti pääteillä varmistetaan liikenteen toimivuus ja turvallisuus sekä turvataan tien kehittämismahdollisuudet. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. riittävien ohitusmahdollisuuksien varmistamista tai varautumista ohituskaidosten toteuttamiseen sekä muutenkin mahdollisimman pitkien liittymävapaiden

jaksojen säilyttämistä tai niiden järjestämismahdollisuutta rinnakkaistie- ja muiden järjestelyjen avulla.

Uudet liittymät pyritään sijoittamaan paikkoihin, jotka mahdollistavat liittymäjärjestelyjen toteuttamisen. Niiden osalta tulee varmistaa liittymäjärjestelyjen riittävä tekninen taso. Huoltoasemien, työpaikka-alueiden ja muiden vilkasliikenteisten liittymien osalta tarvittavat päätien kaistajärjestelyt on syytä toteuttaa liittymän rakentamisen yhteydessä, koska niiden toteuttaminen myöhemmin luvanhaltijan kustannuksella on vaikeaa.

Moottori- ja moottoriliikennetiet

- Liittymiä yksityisille kiinteistöille ei sallita lainkaan, vaan yksityistie- ja tonttiyhteydet hoidetaan muiden teiden kautta.

Runkotiet

- Turvataan tiejaksojen kehittäminen päätieverkon kehittämissuunnitelman periaatteiden mukaiseen tavoitetasoon.
- Liittymäpaikat osoitetaan tiesuunnitelmassa, jossa käsitellään liittymät pidemmällä tiejaksolla. Tavoitteena on liittyminen keskittäminen harvoin turvalliisiin kohtiin ja uusia liittymiä toteutetaan hyvin harkitusti. Uusia yksittäisten asuinkiinteistöjen suoria liittymiä ei sallita.
- Yksityisten teiden liittymäjärjestelyt otetaan huomioon ohituskaistajärjestelyiden sijoittelussa ja suunnittelussa.
- Ohituskaistaosuuksille ei uusia liittymiä sallita. Nykyiset liittymät pyritään karsimaan ohituskaistaosuuksilta.
- Yksityisieliittymille asetetaan tiesuunnitelmassa aina käyttörajoitus. Jos nykyisten liittymien käyttötarkoitusta ei ole määrätty, ja käyttö uhkaa hallitsemattomasti laajeta, laaditaan tiesuunnitelma liittymien käyttötarkoituksen määrittämiseksi.

Muut vilkkaat päätiet (KVL yli 3000 autoa/vrk)

- Turvataan tiejaksojen kehittäminen päätieverkon kehittämissuunnitelman periaatteiden mukaisesti.
- Tavoitteena on kaikki tiejaksot kattava liittymäkielto. Tiejaksoja parannettaessa määrätään tiesuunnitelmassa aina liittymäkielto, joka koskee myös maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja liittymiä. Tiesuunnitelmalla määrätään liittymäkielto myös niillä tieosuuksille, joilla on tarpeen rajoittaa uusien liittymien syntymistä tai nykyisten liittymien käyttötarkoituksen laajenemista.
- Uuden liittymän myöntäminen edellyttää, että tieosuudelle on laadittu vähintään **liittymätarkastelusuunnitelma**¹, jossa on osoitettu nykyiset ja mahdolliset uudet liittymäpaikat ja liittymävapaat osuudet.
- Liittymistä määrätään joko tiesuunnitelmassa tai ne perustuvat liittymäluppiin.

¹ Liittymätarkastelusuunnitelma on pitempää tiejaksoa koskeva tarkastelu, jossa käsitellään liittymät ja niihin kytkeytyvät tiejärjestelyt, tarvittaessa myös tilusjärjestelyt. Kyseessä ei ole lakisäätäinen suunnitelma, vaan se tehdään lähinnä Tiehallinnon omaan käyttöön ja kaavoitustyön tueksi.

Muut päätiet ja vilkkaat seututiet (KVL yli 1500 autoa/vrk)

- Uuden liittymän myöntäminen pohjautuu vähintään liittymätarkastelusuunnitelmaan.
- Tieosuuksille asetetaan tien parantamisen yhteydessä tiesuunnitelmassa liittymäkielto (ei välttämättä tarvitse käsittää maa- ja metsätalousliittymiä).

Muut seututiet ja yhdystiet

- Liittymät perustuvat liittymälupiin.
- Parantamishankkeiden yhteydessä selvitetään ja toteutetaan tarvittavat yksityistiejärjestelyt.

4 YKSITYISTEIDEN LIITTYMÄT JA JÄRJESTELYT MANTIEN PARANTAMISEN YHTEYDESSÄ

Yksityistiejärjestelyjen tarve selvitetään kaikkien parantamishankkeiden yhteydessä. Yksityistiejärjestelyjen toteuttaminen voi olla myös hankkeen pääasiallinen syy. Riippumatta hankkeen lähtökohdista ja tavoitteista liittymätilanne on aina käsiteltävä suunnitteluprosessissa ja sisällytettävä tarpeelliset liittymäjärjestelyt suunnitelmaan.

4.1 Yksityistieliittymät eri suunnitteluvaiheissa

Maantilaissa yksityistieliittymien järjestelyt ja niiden toteuttaminen on kytetty tiesuunnitelmaan ja sen toteuttamiseen. Yksityistiejärjestelyjen periaatteita on tarpeen kuitenkin käsitellä jo tiesuunnitelmaa edeltävissä suunnitteluvaiheissa.

Esiselvitys- ja yleissuunnitteluvaihe

Esiselvitysvaiheessa selvitetään yksityisteiden ja -liittyminen osalta niiden järjestelytarve. Esiselvitykset ovat niin yleisluonteisia, että yksityistiejärjestelyjen käsittely tehdään vain periaatetasolla.

Yleissuunnitelmassa esitetään yksityisteiden järjestelyperiaatteet. Jos merkittäviä yksityisten teiden järjestelyjä tehdään, ne tutkitaan ja esitetään yleissuunnitelmassa siten, että niiden vaikutukset voidaan arvioida asianosaisten kannalta.

Tiesuunnitelma

Tiesuunnitelmavaihe on yksityistiejärjestelyjen kannalta keskeisin ja tärkein suunnitteluvaihe. Tiesuunnitelmassa esitetään yksityistieliittymien ja järjestelyjen tarkka sijainti yksityisteiden tasaus- ym. piirustuksineen. Tiesuunnitelmassa päätetään myös maanteiden liittymäkiellosta ja niille sallittavien yksityistieliittymien käyttötarkoituksesta.

Rakennussuunnitelma

Rakennussuunnitelmassa yksityistieliittymistä ja -tiejärjestelyistä esitetään tarkat piirustukset tai vähintään tyyppikuvat. Suistumisonnettomuuksien lieventämiseksi yksityisteiden liittymäluisikat rakennetaan loiviksi ja rumpu tehdään etäämmälle päätiestä.

4.2 Yksityistieliittymät ja -järjestelyt tiesuunnitelmassa

Yksityistieliittymät ja -järjestelyt kuvataan suunnitelmakartoilla. Yksityisiä teitä koskevat pituusleikkaukset ja poikkileikkaukset esitetään suunnitelmassa omana kohtanaan.

Maatalousliittymät

Tiesuunnitelmassa voidaan yksityisteiden lisäksi osoittaa myös maatalousliittymien paikat ja tehdä tarvittaessa maatalousliittymiä koskevia järjestelyjä.

Jos tiesuunnitelmassa osoitetaan liittymäpaikat (MTL 24 §), sisällytetään niihin myös maatalousliittymät, joille merkitään pelkästään maa- ja metsätalouseliikenteen salliva käyttötarkoitus. Tieosuuden liittymäkielossa mainitaan tällöin myös maatalousliittymät. Maatalousliittymien käsittely ei ole välttämätöntä seutu- ja yhdysteillä.

4.3 Yksityistie- ja rinnakkaistiejärjestelyt

Yksityistieliittymien vähentäminen ja keskittäminen turvallisiin liittymäkohtiin edellyttää yleensä yksityistiejärjestelyjä. Tällöin joudutaan toteuttamaan usein päätien suuntaisia rinnakkaisteita. Yksityistieliittymien määrän vähentämisen ohella rinnakkaistielle voi olla muita perusteita:

- yksityistieliittymän siirto turvallisempaan paikkaan
- kevyen liikenteen yhteyksien järjestäminen
- tarve siirtää paikallista lyhytmatkaista liikennettä tai hidas maatalousliikenne pois päätieltä
- tien ylitysten vähentäminen ja keskittäminen ja turvallisten risteämisyjärjestelyjen toteuttaminen
- liittymien poisto ohituskaistojen ja keskikaidejaksojen kohdalla
- rinnakkaistien tarve häiriötilanteiden kiertotienä etenkin keskikaiteellisten osuuskien kohdalla.

Rinnakkaistien tarve arvioidaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon mm. päätien liikennemäärä ja tieluokka. Ratkaisuun vaikuttavat yksityistieliittymien määrä ja järjestelytarve, päätien suuntaisen kevyen liikenteen määrä sekä tienvarsimaankäytön synnyttämä paikallinen liikenne.

Rinnakkaistiejärjestelyillä hoidetaan katkaistavien tieyhteyksien korvaamisen lisäksi myös muut paikalliset lyhytmatkaiset liikkumistarpeet niin, että rinnakkaistieverkko on yhtenäinen mahdollistaen kevyen liikenteen ja muun paikallisen liikenteen kulun sen kautta. Rinnakkaisteiden hallinnollinen luokka ja tienpitovastuu pyritään ratkaisemaan siten, ettei tienpitovastuu muodostu millekään osapuolelle kohtuuttomaksi.

4.4 Tilusjärjestelyt

Tilusjärjestelyjen avulla vähennetään yksityistie- ja liittymäjärjestelyistä aiheutuvia kiertohaittoja ja korvaavien kulkuyhteyksien tarvetta. Samalla voidaan välttää tilusten pirstoutumista, mikä parantaa niiden käyttöä tehokkaasti ja tuottavalla tavalla. Tilusjärjestelyjä voidaan tehdä sekä tien parantamisen yhteydessä että muista lähtökohdista.

Tilusjärjestelyt vähentävät tarvittavien liittymien, rinnakkaisteiden ja pääteiden risteämisten määrää. Tilusjärjestelyjen avulla risteämiset voidaan sijoittaa liikkumistarpeen kannalta edullisimpaan paikkaan.

Kaikkien maaseutualueelle tehtävien yleis- ja tiesuunnitelmien yhteydessä selvitetään tilusjärjestelyjen tarve, ja tiesuunnitelmassa esitetään tarpeelliset tilusjärjestelyt. Tilusjärjestelyjen tarveselvityksiä toimenpiteineen tehdään myös erillisinä liikenneturvallisuutta edistävinä toimenpiteinä päätieverkon ongelmajaksolla silloin, kun ei ole odotettavissa pitkään aikaan varsinaisia tien parannustoimia.

4.5 Alueelliset yksityistietoimitukset

Alueellisessa yksityistietoimituksessa tarkastellaan maantien tiekäytävää laajemman alueen kaikkia yksityisteitä ja kulkuoikeuksia kokonaisuutena. Alueellinen yksityistietoimitus voidaan tehdä tilusjärjestelyjen yhteydessä tai erikseen. Liittymien paikat maanteihin hyväksytään joko tiesuunnitelmassa tai liittymäluvilla.

Alueellisilla yksityistiejärjestelyillä voidaan tehokkaasti hyödyntää koko alueen pientiestöä, jolloin maantielle rakennettavien rinnakkaisteiden ja liittymien tarve vähenee ja kiertohaitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pitkien päätejaksojen yleis- ja tiesuunnitelmien yhteydessä selvitetään alueellisen yksityistietoimituksen tarve, ja toteutetaan tarpeelliset alueelliset yksityistiejärjestelyt.

Alueellisten yksityistietoimitustentarve ja mahdollisuudet selvitetään myös erillisinä liikenneturvallisuutta edistävinä toimenpiteinä päätieverkon ongelmajakoilla, vaikka ei ole odotettavissa pitkään aikaan varsinaisia tien parannustoimia.

4.6 Liittymäjärjestelyjen toteuttaminen, tienpitovastuu ja haittakorvaukset

Liittymä- ja tiejärjestelyjen toteuttaminen

Tienpitäjä vastaa tiesuunnitelmissa esitettyjen liittymien toteuttamisesta, jos ne korvaavat olemassa olevia yhteyksiä. Mikäli on kyse sallittavasta uudesta liittymästä, toteutusvastuu on liittymän tarvitsijalla.

Tienpitovastuu

Tiehankeiden yksityistiejärjestelyihin liittyvät kysymykset käsitellään ja ratkaistaan maantietoimituksessa, jossa ratkaistaan, ketkä ovat syntyvien yksityisteiden osakkaita ja miten tienpitovelvollisuus jaetaan osakkaiden kesken (MTL 69 §).

Joissain tapauksissa maantien rinnalle muodostettava rinnakkaistie voidaan ottaa maantien osaksi. Tämä voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun tienvarren kiinteistöille johtavia tonttiliittymiä yhdistetään rinnakkaistiellä ja maantien suuntainen kevyt liikenne ohjataan tällaiselle tielle. Tällöin tiestä tulee maantiehen liittyvä kevyen liikenteen väylä, jolla on tontille ajo sallittu.

Tiehallinto voi myös sopia yksityistien pitäjän kanssa tien käytöstä kevyen liikenteen reitin osana ja siihen liittyvästä kunnossapidon ja mahdollisen kuntoonpanon vastuusta.

Yleensä liittymäjärjestelyissä syntyneet yksityistiet jäävät niitä käyttävien kiinteistöjen vastuulle. Pitkien rinnakkaisteiden osalta Tiehallinto selvittää tapoja tienpitovastuun jakamisesta niin, ettei tienpitovastuuta muodostu millekään osapuolelle kohtuuttomaksi.

Liittymäjärjestelyistä aiheutuvat haitat ja niiden korvaaminen

Kun olemassa oleva liittymä katkaistaan ja kulkuyhteys järjestetään uutta kautta, kiinteistön omistaja on oikeutettu saamaan haittakorvausta (MTL

72 §), mikäli tästä aiheutuu merkittävää haittaa kiinteistön käytölle. Koska liittymien järjestelyt perustuvat tärkeään yleiseen etuun, tulee lain perustelujen mukaan tällaisista uusista kulkujärjestelyistä aiheutuvaa haittaa sietää johonkin määrään (merkittävä haitta) korvauksetta. Mikäli haitankorvausta kuitenkin vaaditaan, asia ratkaistaan maantietoimituksessa.

5 UUSIEN YKSITYISTIELIITTYMIEN TOTEUTTAMINEN TIENPITÄJÄN LUVALLA

5.1 Liittymäluvan tarve ja luvan myöntämisperusteet

Uusi yksityistieliittymä vaatii tiesuunnitelman laatimisen tai tienpitäjän luvan. Lupamenettelyn tarkoitus on saattaa uudet liittymät Tiehallinnon harkittavaksi, jotta maanteiden liikenneturvallisuus ja liikenteen toimivuus tulevat tien liikenteellisen merkityksen mukaisesti otettua huomioon. Lupamenettelyssä arvioidaan myös liittymän vaikutusta maankäytön kehittämiseen.

Perusteet tienpitäjän toiminnalle yksityistieliittymien osalta sisältyvät maatielakiin sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Asemakaava-alueella kaikki liittymät ovat joko katu- tai tonttiliittymiä ja ne osoitetaan kaavassa.

Asemakaava-alueen ulkopuolella uuden liittymän edellytykset ja tienpitäjän toimivalta riippuvat tien luokasta ja siitä, onko tiellä liittymäkieltoa:

- **Moottori- ja moottoriliikenneteille** liittyvä liikenne on johdettava tiesuunnitelmassa osoitettujen liittymien kautta eikä tien ja siihen rajoittuvan kiinteistön välillä saa olla muuta kulkuyhteyttä.
- **Runkoteille** voidaan uusia yksityistieliittymiä tehdä vain tiesuunnitelman perusteella.
- **Maanteille, joilla liittymäpaikat on osoitettu tiesuunnitelmassa ja joille on asetettu liittymäkielto** (MTL 24 §), tienpitäjä voi tietyin edellytyksin harkintansa mukaan myöntää luvan.
- **Muille maanteille** liittymälupa on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi sekä liittymä ja sen sijainti ovat sellaisia, ettei liikenneturvallisuus vaarannu.

Moottori- ja moottoriliikenneteille ja runkoteille pääsystä määrätään tiesuunnitelmassa, joten niille ei uusia liittymiä voida toteuttaa liittymälupamenettelyllä.

Muilla pääteillä ja vilkkailla seututeillä liittymälupa annetaan vain liittymätarkasteluun sallitulle paikalle. Liittymäluvan myöntämistä harkittaessa otetaan lisäksi huomioon, onko kulkuyhteys muuta kautta kohtuullisin kustannuksin järjestettävissä.

Lupaan asetetaan liittymän käyttötarkoituksen määräävät ehdot. Liittymä voidaan esimerkiksi rajata pelkästään maa- ja metsätalouskäyttöön tai asuin-kiinteistön liittymäksi.

Liittymän käyttötarkoituksen rajoittaminen tienpitäjän toimenpitein edellyttää tiesuunnitelman laatimista. Jos liittymän tarvitsija haluaa laajentaa liittymän käyttötarkoitusta, tämä edellyttää uutta lupakäsittelyä. Erityisesti maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitetun liittymän muuttaminen asuinrakennuksen liittymäksi vaatii vastaavaa tarkastelua kuin uuden yksityistieliittymän suhteen on tarpeen tehdä.

Maatalousliittymien osalta tienpitäjän harkintavalta on rajoitetumpi kuin yksityistieliittymien osalta. Maanteille asetettava liittymäkielto voi koskea myös maatalousliittymiä (MTL 24 §). Tällaisella tiellä lupa maatalousliittymälle on

kuitenkin myönnettävä, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle. Niille teille, joille ei ole asetettu liittymäkieltoa, maatalousliittymän saa tehdä ilmoittamalla siitä tienpitäjälle, joka antaa liittymän tekemiseksi tarvittavat ohjeet ja tarkistaa, ettei liittymästä aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle.

Moottorikelkkailuun käytettävä väylä tarvitsee luvan maantien ylittämiseksi. Tienpitäjä voi myöntää luvan, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisudelle eikä haittaa tienpidolle. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

5.2 Liittymälupavalmistelu

Moottori- ja moottoriliikenteille ja runkoteille pääsystä määrätään tiesuunnitelmassa, eikä näille teille voida liittymälupia myöntää. Myös niille pääteille ja vilkkaille seututeille, joille on laadittu liikennetarkastelusuunnitelma, liittymäluvat annetaan vain siinä esitetuille liittymille.

Liittymälupaharkinta perustuu edellä kohdassa 3.2 esitettyihin tieluokkakohdaisiin liittymätavoitteisiin. Uusien liittymien ja tien varteen pyrkivän maankäytön suhteen noudatetaan tiukempaa linjaa verrattuna nykyisten yksityistieliittymien ja järjestelyjen toteuttamisessa noudatettaviin periaatteisiin. Ensisijaisesti pyritään uudet kulkuyhteystarpeet hoitamaan tiejaksolla jo olevin tai tiesuunnitelmassa osoitettujen liittymien kautta.

Liittymälupavalmistelussa otetaan huomioon lainsäädäntö, liikenneturvallisuus, liikenteen toimivuus ja ennakoidaan tuleva maankäyttö. Liittymän paikan soveltuvuuden arvioinnissa käytetään hyväksi lupahakemuksessa olevia tietoja, tierekisteritietoja, tiekohtaisia suunnitelmia, tietoimitusasiakirjoja, kiinteistörekisteriä sekä alueen maankäyttösuunnitelmia. Liittymän paikka tutkitaan aina maastossa ja tarpeen mukaan pyydetään lisätietoja luvan hakijalta.

6 LIITTYMÄT ASEMAKAAVA-ALUEELLA

Asemakaavassa maantie merkitään liikennealueeksi LT-merkinnällä. Liikennealueita voidaan osoittaa valta-, kanta- ja seututeitä varten sekä sellaisia niitä yhdistäviä tai niiden jatkeena olevia teitä varten, jotka palvelevat muuta kuin paikallista liikennettä (MRL 83 §).

6.1 Liittymän toteuttaminen

Kaikki liikennealueille sallittavat liittymät tulee merkitä asemakaavaan. Liittymän likimääräinen sijainti osoitetaan nuolimerkinnällä.

Asemakaavassa osoitetun liittymän rakentaminen on kaavan toteuttamista. Kaavan mukaiselle liittymälle ei tämän vuoksi tarvita liittymälupaa. Liittymän toteuttamisesta on kuitenkin ilmoitettava tienpitäjälle ja se on toteutettava tienpitäjän ohjeiden mukaan.

Mikäli asemakaavan liikennejärjestelyt eivät vastaa muuttuneita olosuhteita, kunnan kanssa neuvotellen pyritään sopimaan kaavan muuttamisesta.

6.2 Asemakaavan vastaisen liittymän poistaminen

Tiehallinto voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen päätöksen tekemistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle varattava mahdollisuus tulla kuulluksi. Jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta kuuluttaa (MTL 40 §).

Velvollisuus korvaavan kulkuyhteyden rakentamiseen kuuluu joko kunnalle tai kiinteistön omistajalle tai haltijalle. Mikäli korvaava kulkuyhteys on kaavoitettu kaduksi, kunnalle syntyy kadunpitovelvollisuus, kun asemakaavan mukaisen toteutuneen maankäytön liikennetarve sitä edellyttää eikä kadun rakentamisesta aiheudu kohtuuttomia kustannuksia liikennetarpeeseen verrattuna (MRL 86 §). Jos kiinteistölle rakennetaan ennen kuin sitä palveleva kadu on rakennettu, kiinteistön omistajan tai haltijan on kustannuksellaan järjestettävä tontille ajokuntoinen pääsytie (MRL 88 §).

7 YHTEISTYÖ YKSITYISTIELIITTYMÄASIOISSA

Tärkeimpiä yhteistyötahoja yksityistieliittymäasioissa ovat maanteiden varsilla maata omistavat tai sinne rakentamista suunnittelevat kansalaiset tai yritykset, kuntien kaavoittajat ja rakennuslupaviranomaiset, maanmittaustoimistot, alueelliset ympäristökeskukset ja maakuntien liitot. Muita yhteistyötahoja ovat mm. metsäkeskukset, puunkorjuusta ja kuljetuksesta vastaavat tahot (metsäyhtiöt ja Metsähallitus) sekä Ratahallintokeskus.

Yhteistyön tavoitteina on mm.

- vaikuttaa maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa liikenteen toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tarkoituksenmukaisten maankäyttö- ja liittymäratkaisujen syntymiseen
- vähentää liittymätarvetta maanteille
- pitää mm. kuntien rakennusvalvonta ja rakentamista suunnittelevat ajan tasalla liittämöpolitiikasta yleisesti ja tiekohtaisesti (liittymäkiellot), jolloin varmistetaan tieyhteyskysymysten käsittely ajoissa
- hakea liittymäjärjestelyjen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa eri osapuolten kannalta mahdollisimman hyviä ratkaisuja yhdessä maanomistajien ja mm. Maanmittauslaitoksen kanssa.

Yksityistieliittymiä koskevat yleiset tavoitteet ja toimintalinjat eriluokkaisten teiden osalta on tarpeen saada tehokkaasti yhteistyökumppaneiden ja kansalaisten tietoisuuteen ja otetuksi huomioon.

Kaavoituksella ratkaistaan, kuinka maankäyttö sijoittuu suhteessa tieverkkoon ja kuinka kulkuyhteydet toteutetaan. Kaavaratkaisuilla sidotaan liittymien tarve ja sijainti. Kaavoitusvaiheen yhteistyöllä pyritään vaikuttamaan maankäyttöön siten, että hankalasti ratkaistavilta liittymäkysymyksiltä vältytään ja mahdollisimman pitkälti tukeuduttaisiin jo toteutettuihin turvallisuusratkaisuihin.

Yhteistyöllä **kuntien rakennusvalvonnan** kanssa varmistetaan se, että liittymäkysymykset ja niihin liittyvät tavoitteet tulevat rakennuslupavalmistelussa käsitellyiksi riittävän aikaisessa vaiheessa. Rakennusvalvonnan kautta saadaan myös välitettyä tehokkaasti tietoa rakentamista suunnitteleville kansalaisille liittymäluvan tarpeesta ja tienpitäjän mahdollisuuksista toteuttaa uusia järjestelyjä hajoavalle maankäytölle.

Kunnissa tekninen toimi ja yksityistieasioiden vastuuhenkilöt (tielautakunta) ovat myös keskeisiä yhteistyötahoja. Kunnat tulee pitää ajan tasalla mm. maanteiden liittymäkielloista ja tiestön kehittämisen tavoitteista.

Maanmittauslaitos toimii yhteistyökumppanina tiehankkeissa maantietoimistusten, tilusjärjestelyjen ja alueellisten yksityistietoimistusten osalta. Yksityisteiden liittymät ja järjestelyt ja näihin liittyvät korvauskysymykset käsitellään maantietoimituksessa tai alueellisessa yksityistietoimituksessa. Tiehankkeiden yhteydessä tehtävät tilusjärjestelyt ja alueelliset yksityistietoimitukset suunnitellaan yhdessä Maanmittauslaitoksen ja Tiehallinnon edustajien kesken osana tien suunnitteluprosessia. Maanmittauslaitoksella on vastuu tarvittavista toimituksista, mutta selvitysten käynnistäminen edellyttää Tiehallinnon aloitteellisuutta. Maanmittaustoimistoille tulee toimittaa tiedot liittymäkielloista, jotta ne voidaan ottaa huomioon maanmittaustoimituksissa kulkuyhteyksiä ja tierasitteita määrättäessä.

Taajaman ulkopuolelle rakentamista ja maanostoa suunnittelevat eivät aina ole riittävästi tietoisia kulkuyhteyden järjestämiseen ja ylläpitoon liittyvistä kysymyksistä. Heille tarkoitettua informaatiota tulee lisätä ottamalla asia esille sopivissa yhteyksissä, kuten erilaisissa tihankkeisiin ja tienpitoon liittyvissä yleisötilaisuuksissa, messuilla ja vastaavissa tapahtumissa, joihin Tiehallinto osallistuu.

Alueelliset ympäristökeskukset ohjaavat kuntien kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua mm. kuntien kanssa käytävien kaavoitusneuvottelujen kautta. Yhteistyökumppaneina ympäristökeskukset on tarpeen pitää tietoisina niin Tiehallinnon yleisistä toimintalinjoista ja tiehallinnon mahdollisuuksista uusien turvallisuusjärjestelyjen toteuttamiseen.

Maakunnan liittojen kanssa yhteistyötä tehdään mm. maakuntakaavoitukseen ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien laadintaan liittyvissä asioissa. Tällä tasolla on tarpeen käsitellä esimerkiksi suurempien yksittäisten kohteiden, kuten suurmyymälöiden, palvelulaitosten, työpaikka-alueiden, teollisuusalueiden ja urheilu- ja liikuntapaikkojen liittymäkysymykset ja tarve rinnakkais-tiejärjestelyille.

Metsäkeskukset metsäautoteiden rakentajina sekä **puunkorjuusta ja kuljetuksesta** vastaavat tahot, kuten metsäyhtiöt ja Metsähallitus, toteuttavat runsaasti sekä tilapäisiä että pysyviä liittymiä.

Ratahallintokeskuksen kanssa yhteistyö on tarpeen mm. tasoristeysten poistamiseen liittyvissä yksityistiejärjestelyissä.

Tiedottamista ja yhteistyötä maankäytön suunnittelun rakentamista koskevien lupa-asioiden ja yksityistieasioiden parissa työskentelevien kanssa lisätään, jotta liittymien tarvetta lyhytmatkaista liikkumista maanteilla voidaan vähentää.

8 YKSITYISTIELIITTYMÄTIETOJEN YLLÄPITO

8.1 Tiedot yksityistieliittymistä ja liittymäluvista

Yksityisteiden liittymälupa-asiat voidaan käsitellä asianmukaisesti ja liittymätilanne selvittää erilaisten suunnitelmien, lausuntojen ja muun yhteistoiminnan pohjaksi, tulee yksityistieliittymistä olla käytettävissä ajantasainen tieto.

Nykyisellään tiedot yksityistieliittymistä pidetään yllä tierekisterissä, jonne yksityistieliittymätiedot on viety maastoinventoinnin perusteella. Kun tietoja ei ole yleensä verrattu tie- tai liittymäsuunnitelmiin tai liittymälupapäätöksiin, ei tiedot liittymän käyttötarkoituksesta ole luotettavia. Lisäksi kattava tieto liittymäkielloista puuttuu.

Tiepiireissä liittymälupahakemukset ja -päätökset kirjataan Tiehallinnon dokumenttienhallintajärjestelmään. Myös tapauksissa, joissa päädytään kielteiseen ratkaisuun neuvotteluteitse, lopputulos kirjataan ja asia suljetaan.

Tiedot maanteiden yksityistieliittymistä ylläpidetään tierekisterissä. Liittymän käyttötarkoitus kirjataan toteutetun liittymäsuunnitelman tai liittymälupapäätöksen mukaisesti. Tierekisterin liittymätiedot laajennetaan kattamaan pääteiden lisäksi myös seutu- ja yhdystiet.

Tien rakentamis- ja parantamishankkeen valmistuessa yksityistieliittymät inventoidaan ja tierekisteritiedot päivitetään.

Liittymälupapäätökset viedään kaikkien teiden osalta kattavasti tierekisteriin. Mahdollisista rinnakkaisrekistereistä luovutaan.

8.2 Tiedot liittymäkielto-osuuksista

Tiesuunnitelmassa voidaan liittymien paikat ja käyttötarkoitus osoittaa sitovalla tavalla ja määrätä muutoin tielle liittymäkielto. Nykyisellään tietoa liittymäkielto-osuuksista ei pidetä yhtenäisesti yllä, vaan käytännöt vaihtelevat eri tiepiireissä. Yleensä asia joudutaan tarkistamaan suunnitelma-asiakirjoista.

Liittymäkielto-osuuksista ylläpidetään yhtenäistä tietokantaa ja karttaesitystä. Myös hyväksytyt tiesuunnitelmat, joita ei ole vielä toteutettu, merkitään karttaan omalla symbolillaan.

Kuntien rakennuslupaviranomaiset, maanmittaustoimistot ja alueelliset ympäristökeskukset pidetään ajan tasalla liittymäkieltojen osalta.

9 LIITTYMIEN VALVONTA JA LUVATTOMAT LIITTYMÄT

Liittymiin kohdistuvan valvonnan tehtävänä on mm.

- estää liittymien rakentaminen ilman asianmukaista lupaa
- puuttua liittymän käyttötarkoituksen tai muiden lupaehtojen vastaiseen käyttöön
- valvoa, että liittymät rakennetaan ja ylläpidetään lupaehtojen mukaisesti.

Valvonnan tulee puuttua asioiden kulkuun, jos havaitaan liittymien luvatta rakentamista, lupaehtojen vastaista käyttöä tai kunnossapidon laiminlyömistä. Ongelmiin tulee puuttua mahdollisimman nopeasti niiden havaitsemisen jälkeen, koska niihin reagoimatta jättäminen herkästi tulkitaan asian "hiljaiseksi hyväksynnäksi" ja puuttumiskynnys pitkään jatkuneeseen tilanteeseen kasvaa.

Epäkohtien osalta aina ensisijaisena tavoitteena on saada asia kuntoon neuvottelemalla toimenpiteistä liittymän haltijan kanssa. Asemakaava-alueilla ongelmat pyritään hoitamaan kunnan rakennusvalvonnan kautta.

Mikäli ongelmatilanteita ei saada hoidettua kuntoon liittymän haltijan kanssa, Tiehallinnolla on valtuudet hallinnollisiin pakkotoimiin tiealueella. Tienpitäjällä on mm. oikeus poistaa luvatta rakennettu liittymä (MTL 101 §). Tällaisen toimenpiteeseen ryhtymisestä on aina ennakoon ilmoitettava asianosaisille.

Lääninhallitukselle on annettu tienpitäjää laajemmat valtuudet. Mikäli toimenpiteet on tarpeen kohdistaa tiealueen ulkopuolelle tai asia on tulkinnanvarainen, tulee kääntyä lääninhallituksen puoleen. Lääninhallitukselle on annettu toimivalta antaa määräyksiä sitä vastaan, joka rikkoo maantielain säännöksiä tai niiden perusteella annettuja määräyksiä. Lääninhallitus voi tehostaa määräyksiään uhkasakolla tai teettämisuhalla (MTL 101 §).

Mahdolliset pakkotoimet Tiehallinto toteuttaa siihen velvollisella kustannuksella.

Valvonnan tehokas hoitaminen edellyttää liittymiä ja liittymälupia koskevien tietojen viemistä kattavasti yhtenäiseen tietojärjestelmään.

10 TOIMINTALINJAN VAIKUTUKSET

Liikenteen turvallisuus ja sujuvuus parantuvat

Liittymien määrä pääteillä vähenee ja muilla teillä uusien liittymien tuloa hillitään. Järjestelemällä ja keskittämällä liittymiä turvallisiin paikkoihin sekä toteuttamalla turvallisia liittymäjärjestelyjä ja -tyyppejä vähennetään yksityistie-liittymäonnettomuuksia sekä parannetaan päätien liikenteen toimivuutta ja pienennetään liittymien aiheuttamia häiriöitä.

Vilkasliikenteisten liittymien kaistajärjestelyillä ja muilla parantamistoimilla vaikutetaan sekä turvallisuuteen että päätien liikenteen sujuvuuteen. Paikallisen liikenteen turvallisuus paranee rinnakkaisväylien ja alikulkujen rakentamisen myötä.

Suistumisonnettomuuksien seurauksia lievennetään muotoilemalla yksityistie-liittymät turvallisemmiksi törmäystilanteissa.

Vaikutukset tienvarren maankäyttöön

Yksityistie-liittymäjärjestelyt yleensä lisäävät tienvarsiasutuksen kiertomatakaa. Yhteydet maantien poikki saattavat pidentyä. Haittoja pyritään vähentämään mm. tilusjärjestelyjen ja alikulkujen avulla, jolloin myös turvallisuus paranee. Matkat joukkoliikenteen pysäkeille pitenevät, kun liittymät keskittyvät harvoihin kohtiin.

Yhdistetyt tienvarsiasutusta, kevyttä liikennettä ja paikallista liikennettä palvelevat rinnakkaistiet ja eritasossa toteutetut risteämiset helpottavat yhteysmahdollisuuksia ja parantavat etenkin kevyen liikenteen asemaa.

Yhteistyöllä kaavoittajien ja rakennusvalvonnan kanssa ohjataan uutta asutusta ja muuta maankäyttöä niin liikenteen kuin muun yhdyskuntarakenteen kannalta sopiville alueille. Pitemmällä aikavälillä tämä vähentää liikenteen ja muun maankäytön ristiriitoja, vähentää tarvetta liikenteestä aiheutuvien haittojen torjumiseen sekä pienentää liikkumisen kustannuksia.

Työmäärä tiehankkeiden suunnittelussa, liittymälupakäsittelyssä ja si-dosryhmäyhteistyössä lisääntyy

Lisääntyvien yksityistiejärjestelyjen, tilusjärjestelyjen ja rinnakkaisyhteyksien selvittäminen kasvattaa aluksi suunnittelun työmäärää ja voi pidentää suunnitteluhankkeen aikataulua. Yksityistie-liittymiä, liittymälupia sekä liittymäkieltoja koskevien tietokantojen ja niiden ylläpidon yhtenäistäminen edellyttää alkuvaiheessa panostusta sekä tietojärjestelmien kehittämiseen että perustamiseen, mutta jatkossa rekistereistä saatava tieto helpottaa liittymäjärjestelyjen suunnittelua ja lupakäsittelyä.

Kustannusvaikutukset

Yksityistiejärjestelyt lisäävät jonkin verran hankkeiden kustannuksia, mutta yksityistiejärjestelyjen osuus on yleensä suhteellisen pieni osa rakentamistai parantamishankkeen kokonaiskustannuksista. Tienvarsikiinteistöjen vastuu rinnakkaistiestön ylläpidossa lisääntyy, mikäli rinnakkaistiet toteutetaan yksityisteinä.

Pitkällä aikavälillä hyvin tehdyillä yksityistiejärjestelyillä ja yksityistieliittymien määrän hallinnalla säästetään tieverkon kokonaiskustannuksissa, kun verrataan esimerkiksi kokonaan uuden tien rakentamista nykyisen tien parantamiseen kunnollisine yksityistiejärjestelyineen. Rakentuvalla rinnakkaistieverkolla parannetaan myös verkon kokonaislaatua, kun saadaan kevyt liikenne ja paikallinen liikenne omille väylilleen.

Yksityistieliittymien toimintalinjoilla pyritään ennakolta torjumaan haittoja, joiden poistamisen kustannussäästöt tulevat pitkällä aikavälillä. Kustannusten osalta on vaikea eritellä pelkästään yksityistieliittymien toimintalinjojen vaikutusta muista toimenpiteistä.

11 LÄHDEKIRJALLISUUTTA

Asemakaava-alueen ulkopuolinen rakentaminen. Suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamispäätökset. Valmistelijan opas. Suomen Kuntaliitto. Helsinki 2004.

Asemakaava-alueen ulkopuolisen rakentamisen arviointi. Esiselvitys: Hajarakentamiseen liittyviä liikennekysymyksiä. Tiehallinnon sisäisiä julkaisuja 18/2003. TIEH 4000375. Helsinki 2003.

Asemakaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki 2000 julkaisusarjan opas 12. Helsinki 2003.

Harkitsetko kodin rakentamista haja-asutusalueelle? Tietoa rakentamisesta haja-asutusalueelle. Esite. Suomen Kuntaliitto ym. 2004.

Laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358)

Maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki 2000 julkaisusarjan opas 10. Helsinki 2003.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132).

Maantieasetus (24.11.2005).

Maantielaki (23.6.2005/503).

Maantiet kaavoituksessa. Tiehallinto 2006.

Ohituskaistojen suunnittelu. Tiehallinto. TIEH 2100021-03. Helsinki 2003.

Pääteiden kehittämisen periaatteet. Tiehallinto 2003.

Päätieverkon kehittämissuunnitelma. Tiehallinto, toukokuu 2005

Tarveselvitys. Sisältö ja esittämistapa. Tielaitos. TIEL 2110001-94. Helsinki 1994.

Tasoliittymät. Tiehallinto. TIEH 210001-01. Helsinki 2001.

Tiehankeiden suunnitelmien käsittely. Tielaitos. TIEL 2110011-99. Helsinki 2006.

Tiesuunnitelma. Sisältö ja esittämistapa. Tielaitos. TIEL 2110004-99. Helsinki 1999.

Tilusjärjestelyt pääteillä. Tiehallinnon selvityksiä 37/2005. Tiehallinto, Asian-
tuntijapalvelut. Maanmittauslaitos. TIEH 3200949. Helsinki 2005.

Viekö hajarakentaminen kuntaa vai kunta hajarakentamista? Tietoa hajarakentamisesta päättäjille. Esite. Suomen Kuntaliitto ym. 2004.

Yksityisen tien liittäminen maantiehen. Esite liittymän hakijalle. Tiehallinnon internet-sivut. Tiehallinto 2006.

Yksityisten teiden liittymät. Lupa-asioiden käsittely. Tielaitos, Tiehallinto. TIEL 2120005. Helsinki 1997 (uusittavana).

Yksityistiet yleisten teiden kevyen liikenteen yhteyksinä. Opas. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 44/2004. Helsinki 2004.

Yleiskaavamerkinnot ja -määräykset. Ympäristöministeriö. Maankäyttö ja rakennuslaki 2000 julkaisusarjan opas 11. Helsinki 2003.

Yleissuunnitelma. Sisältö ja esittämistapa. Tielaitos. TIEL 2110005. Helsinki 1992 (uusittavana).

ISBN 951-803-714-0
TIEH 1000119-06